

Απελευθέρωση των κρατουμένων-εξιλαστήριων θυμάτων- του ναυαγίου της Πύλου

Τις πρώτες πρωινές ώρες της 14ης Ιουνίου 2023, το υπερπλήρες αλιευτικό σκάφος "Adriana" βυθίστηκε σε διεθνή ύδατα περίπου 50 μίλια από το λιμάνι της Πύλου. Εκατοντάδες άνθρωποι πνίγηκαν υπό την παρουσία του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής (ΛΣ-ΕΑ). Σχεδόν όλοι οι 104 άνθρωποι που επιβίωσαν, διασώθηκαν από ένα πολυτελές γιοτ, μετά τη βύθιση του αλιευτικού σκάφους. Ανασύρθηκαν σοροί 82 ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους στο ναυάγιο. Ωστόσο, εκατοντάδες παραμένουν αγνοούμενοι και θεωρείται ότι βυθίστηκαν μαζί με το πλοίο. Εννέα από τους επιζώντες έχουν συλληφθεί από τις ελληνικές αρχές και έχουν κατηγορηθεί άδικα, ως υπεύθυνοι για την τραγωδία.

Το Adriana αναχώρησε από το Τομπρούκ της Λιβύης στις 7 Ιουνίου 2023 με προορισμό την Ιταλία με περισσότερους από 750 επιβάτες, κυρίως από τη Συρία, το Πακιστάν και την Αίγυπτο. (υποσημείωση α) Το αλιευτικό σκάφος ήταν υπερπλήρες και βρισκόταν ξεκάθαρα σε κίνδυνο, χωρίς τα κατάλληλα μέσα πλοήγησης, χωρίς πλήρωμα και χωρίς σωστικά μέσα. Μετά από μια εβδομάδα στη θάλασσα, η μηχανή του σκάφους είχε παρουσιάσει βλάβη και οι προμήθειες είχαν εξαντληθεί. Τουλάχιστον δύο άνθρωποι είχαν ήδη χάσει τη ζωή τους από αφυδάτωση, πριν το σκάφος ανατραπεί. Λόγω αυτών των συνθηκών, οι επιβαίνοντες στο σκάφος επικοινωνήσαν με το Watch the Med Alarm Phone στις 13 Ιουνίου 2023 και ενημέρωσαν ότι το σκάφος τους έπαιρνε επικίνδυνη κλίση και ότι χρειάζονταν επείγοντως βοήθεια. Το Alarm Phone με τη σειρά του ενημέρωσε το Ελληνικό Λιμενικό Σώμα (ΛΣ-ΕΑ), καθώς το αλιευτικό σκάφος βρισκόταν εντός της ελληνικής ζώνης έρευνας και διάσωσης (SAR). Η διάσωση δεν έγινε ποτέ.

Τις εβδομάδες και τους μήνες μετά το πολύνεκρο ναυάγιο, άρχισαν να έρχονται στο φως στοιχεία για τα γεγονότα, που οδήγησαν στην ανατροπή και βύθιση του "Adriana", δίνοντας μια σαφή εικόνα για το ρόλο του Ελληνικού Λιμενικού Σώματος. Το Λιμενικό Σώμα (ΛΣ-ΕΑ)- όχι μόνο δεν επιχείρησε να διασώσει το -εμφανώς- ακυβέρνητο σκάφος, αλλά επιπλέον παρεμπόδισε επί αρκετές ώρες πιθανές ενέργειες διάσωσης από άλλα σκάφη. Πολλοί επιζώντες περιγράφουν επίσης πώς οι ενέργειες του ΛΣ-ΕΑ, έθεσαν σε κίνδυνο τη ζωή των επιβατών, καθώς το σκάφος του ΛΣ επιχείρησε να ρυμουλκήσει το "Adriana", γεγονός που πιθανότατα συνέβαλε στη βύθισή του. (υποσημείωση β) Έχει επίσης αναφερθεί ότι πολλές άλλες ευρωπαϊκές αρχές είχαν ενημερωθεί για την κατάσταση κινδύνου του "Adriana" ώρες πριν από το ναυάγιο, αλλά δεν επενέβησαν. (1)

Παρά τα πολλαπλά στοιχεία που υποδεικνύουν ευθύνη της Ελλάδας, ήταν τα ίδια τα θύματα που βρέθηκαν να κατηγορούνται. Οι επιζώντες από το ναυάγιο μεταφέρθηκαν στην Καλαμάτα, όπου κρατήθηκαν απομονωμένοι σε μια αποθήκη. Εκεί, οι αρχές τους υπέβαλαν σε ανακρίσεις, πριν ακόμη μπορέσουν να έχουν πρόσβαση σε οποιαδήποτε ανεξάρτητη νομική ή ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Μετά από αυτές τις ανακρίσεις και με βάση τις μαρτυρίες λίγων μόνο επιζώντων, εννέα επιζώντες συνελήφθησαν και παρουσιάστηκαν -άδικα- ως υπεύθυνοι για τον μαζικό θάνατο των επιβαινόντων. Στους εννέα επιζώντες απαγγέλθηκαν κατηγορίες για διευκόλυνση της

παράνομης εισόδου μεταναστών ("διακίνηση ανθρώπων"), συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση και πρόκληση του ναυαγίου που οδήγησε στο θάνατο εκατοντάδες ανθρώπους.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα των μέσων ενημέρωσης, το κατηγορητήριο βασίστηκε σε μαρτυρίες που υποδείκνυαν ότι, οι εννέα ανέλαβαν περισσότερες ευθύνες για καθήκοντα στο πλοίο, όπως για παράδειγμα η διανομή νερού ή προσπάθεια ελέγχου του πλήθους για τη σταθεροποίηση του πλοίου που έπαιρνε κλίση. (υποσημείωση γ) Ωστόσο, φαίνεται ότι οι κατηγορούμενοι άνδρες είναι και οι ίδιοι μετανάστες που πλήρωσαν σημαντικό χρηματικό ποσό για να φτάσουν στην Ευρώπη, όπως και οι υπόλοιποι άνθρωποι που επέβαιναν στο πλοίο. (2) Δεν είναι η πρώτη φορά που βλέπουμε επιβάτες να πιέζονται για να δώσουν ενοχοποιητικές καταθέσεις. Είναι σημαντικό, όπως φαίνεται, πως κανείς από τους εννέα συλληφθέντες δεν αναγνωρίστηκε από άλλους επιβάτες ως αποδέκτης χρημάτων για διακίνηση, ή έστω ως μέλος του πληρώματος. (υποσημείωση δ)

Επί του παρόντος, οι κατηγορούμενοι είναι προφυλακισμένοι σε δύο διαφορετικές φυλακές: οκτώ βρίσκονται στο Ναύπλιο και ένας στον Αυλώνα. Η έρευνα από τον ανακριτή βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και δεν έχει οριστεί ακόμη ημερομηνία για τη δίκη. Δεν αναμένουμε να πραγματοποιηθεί νωρίτερα από την άνοιξη του 2024. Οι διορισμένοι από το κράτος δικηγόροι ζήτησαν την άρση της προφυλάκισης των εννέα επιζώντων, αλλά το αίτημα απορρίφθηκε. Την υπεράσπιση των κατηγορουμένων έχει αναλάβει τώρα μια ομάδα επτά έμπειρων ποινικών δικηγόρων, μεταξύ των οποίων δικηγόροι από το Human Rights Legal Project-Samos και το Legal Centre Lesbos.

Στις 13 Σεπτεμβρίου 2023, σαράντα από τους επιζώντες του θανατηφόρου ναυαγίου στην Πύλο κατέθεσαν μήνυση κατά παντός υπευθύνου ενώπιον του Ναυτοδικείου Πειραιά. (υποσημείωση ε)
(3)

Ποιος πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνος για τους θανάτους του ναυαγίου της Πύλου;

Σίγουρα όχι οι άνθρωποι που, αναζητώντας ασφάλεια, αναγκάζονται να διανύσουν εξαιρετικά επικίνδυνες διαδρομές με υπερπλήρεις βάρκες. Παράλληλα τα δίκτυα διακινητών που εκμεταλλεύονται αυτή την κατάσταση - είναι ένα σύμπτωμα, αλλά όχι η ρίζα του προβλήματος. Ο πραγματικός ένοχος είναι η Ευρώπη-Φρούριο, η οποία θέλοντας να ελέγξει τη μετανάστευση και να κλείσει τα σύνορά της, συνάπτει "βρώμικες" συμφωνίες με άλλες καταπιεστικές κυβερνήσεις. Η εξωτερικοποίηση των συνόρων της ΕΕ, πέρα από την επικράτεια της, σε άλλες χώρες που συνορεύουν με αυτή, μόνο σε περισσότερη βία οδηγεί. Αυτή η πρακτική δε σταματά τη μετανάστευση, οδηγεί μόνο σε περισσότερους θανάτους στην διαδρομή.

Τα τρία τελευταία χρόνια, η Ελληνική Ακτοφυλακή (ΛΣ-ΕΑ) έχει αυξήσει τις συστηματικές παράνομες επαναπροωθήσεις στη θάλασσα (pushbacks), οδηγώντας σε περισσότερη βία, θανάτους και εξαφανίσεις. Ως αποτέλεσμα, περισσότεροι άνθρωποι επιχειρούν να περάσουν απευθείας στην Ιταλία, γεγονός που αυξάνει τόσο την απόσταση όσο και τον κίνδυνο για τη ζωή τους κατά τη διάρκεια αυτών των διαδρομών. (4) Η θανατηφόρα πρακτική των παράνομων επαναπροωθήσεων (pushbacks), μια από τις πιο βίαιες μορφές αποτροπής της διέλευσης των

εθνικών συνόρων, έγινε κανόνας στην Ευρώπη και όχι μόνο. Υπενθυμίζεται ότι ήδη στις 7 Ιουλίου 2022, η Ελλάδα καταδικάστηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για τις παράνομες και απειλητικές για τη ζωή πρακτικές του Λιμενικού Σώματος (ΛΣ-ΕΑ) στη θάλασσα (υποσημείωση στ). (5) Επί του παρόντος, εκκρεμούν αποφάσεις από το ΕΔΔΑ για τουλάχιστον 32 υποθέσεις που σχετίζονται με 8 επιχειρήσεις επαναπροώθησης εναντίον της Ελλάδας. (6) Στο πλαίσιο αυτό, η τραγωδία της Πύλου αναδεικνύεται ως μία ακόμη περίπτωση στη μακρά λίστα των μη διασώσεων και των εγκλημάτων στη θάλασσα.

Όποιος/α επιβιώσει από το ταξίδι και δεν επαναπροωθηθεί βίαια, κινδυνεύει να συλληφθεί αυθαίρετα από την ακτοφυλακή και να κατηγορηθεί για διευκόλυνση της παράνομης εισόδου μεταναστών ("διακίνηση ανθρώπων"). Η ποινικοποίηση των ανθρώπων που διασχίζουν τα σύνορά, με βάρκες ή αυτοκίνητα, είναι συστηματική στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη της *borderline europe*, περισσότεροι από 2.000 μετανάστ(ρι)ες βρίσκονται σήμερα στις ελληνικές φυλακές, κατηγορούμενοι ή καταδικασμένοι για "διακίνηση ανθρώπων". (7)

Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι συλλήψεις, οι προφυλακίσεις και οι δίκες των κατηγορουμένων για οδήγηση σκαφών, χαρακτηρίζονται από σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και δεν συμμορφώνονται με τις αρχές για μια δίκαιη δίκη: αυθαίρετη κράτηση, βία και εξαναγκασμός, και ελάχιστη έως καθόλου πρόσβαση σε διερμηνεία ή νομική βοήθεια. Οι ελληνικές αρχές εφάρμοσαν τις ίδιες ακριβώς πρακτικές στην περίπτωση του ναυαγίου της Πύλου.

Η ποινικοποίηση των μεταναστ(ρι)ών είναι συχνά αόρατη και οι φωνές τους αποσιωπώνται λόγω της κράτησης τους και των μακροχρόνιων ποινών φυλάκισης. Αυτό επιτρέπει στις Αρχές των ευρωπαϊκών κρατών να παραβιάζουν περαιτέρω τα δικαιώματά τους. Αντιμέτωποι με εξαιρετικά μεγάλες ποινές φυλάκισης που βασίζονται σε αυθαίρετες συλλήψεις και δίκες, οι μετανάστ(ρι)ες οι οποίοι κατηγορούνται για διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης, αποτελούν κεντρικό στόχο της βίας των συνοριακών καθεστώτων.

Το *Captain Support Network*, είναι μια ομάδα ακτιβιστών που εδρεύει κυρίως στην Ευρώπη, που στέκεται αλληλέγγυα σε όλους όσους ποινικοποιούνται φερόμενοι ως "διακινητές".

Διεκδικούμε:

- Ελευθερία για τα εξιλαστήρια θύματα του ναυαγίου της Πύλου
- Απόσυρση όλων των κατηγοριών εναντίον των 9 της Πύλου
- Τη διερεύνηση και την απόδοση ευθυνών στις ελληνικές αρχές για το ναυάγιο της Πύλου και για τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας στα σύνορά της.
- Τον άμεσο τερματισμό της συστηματικής και θανατηφόρας συνοριακής βίας

- Να σταματήσει η ποινικοποίηση της μετανάστευσης και η φυλάκιση των μετακινούμενων ατόμων.
- Ελευθερία μετακίνησης για όλους

Υπογράψτε και μοιραστείτε αυτή τη δήλωση!

Αν επιθυμείτε να συμβάλετε στην κάλυψη των δικαστικών εξόδων και της νομικής εκπροσώπησης, παρακαλούμε κάντε δωρεά στον παρακάτω τραπεζικό λογαριασμό:

Support Captain Support
3011 Bern, Switzerland
IBAN: CH6209000000162628066
BIC/ SWIFT: POFICHBEXXX
Remark/ Reference for payment: Pylos

ή μέσω της παρακάτω πλατφόρμας:
<https://whydonate.com/en/fundraising/freedom-for-the-pylos-9-campaign>

Υπογραφές

A buon diritto
Abolish Frontex
Alarm Phone
All included Amsterdam
Baobab Experience
Birlikte Yaşamak İstiyoruz İnisiatifi
Border Forensics
Border Violence Monitoring Network (BVMN)
Borderline-europe
CPT - Aegean Migrants Solidarity
de:border // migration justice collective
European Lawyers for Democracy and Human Rights (ELDH)
Feminist Autonomous Centre for research (FAC)
Forensis e.V
Free Humanitarians
Gruppo Melitea
Human Rights Association/İnsan Hakları Derneği (Turkey)
Human Rights Association Istanbul Branch
In-sight Collaborative
iuventa – crew
La Màquia - Azadî Jin, grupo transfeminista autónomo
Legal Center Lesbos
Legal Clinic on Migration and Asylum, University of Roma Tre
Leave No One Behind
Linea D'Ombra
Lungo la rotta balcanica
Maldusa

Mare*Go
Mare Liberum
Melting Pot
Memoria Mediterranea
Migration Control
MV Louise Michel
No Border Boiling Pot
No Border Kitchen
RESQSHIP e.V.
Salvamento Marítimo Humanitario
Seebrucke
Sea-Watch
SOS Humanity
Swiss Democratic Lawyer (DJS-JDS-GDS)
Würzburg Solidarisch e.V
YaBasta Bologna
You can't evict solidarity

Υποσημείωση α: Το πλοίο είχε τρία καταστρώματα: ένα κάτω, ένα μεσαίο και ένα άνω κατάστρωμα. Όλα ήταν γεμάτα με ανθρώπους. Περίπου 100 γυναίκες και παιδιά βρίσκονταν σε ένα ξεχωριστό, φυλασσόμενο δωμάτιο στο μπροστινό μέρος του μεσαίου καταστρώματος. Καμία και κανένα δεν επέζησε.

Υποσημείωση β: Αντί να κληθεί το «Αιγαίον Πέλαγος», ένα από τα πιο σύγχρονα διασωστικά πλοία της Ευρώπης, που βρισκόταν σε σχετικά κοντινή απόσταση στο λιμάνι του Γυθείου, στάλθηκε ένα ελικόπτερο από τη μακρινή Λέσβο. Παρόλο που οι ιταλικές αρχές και η FRONTEX είχαν ενημερώσει το ΛΣ-ΕΑ αρκετές ώρες νωρίτερα για την κατάσταση κινδύνου του «Adriana», δεν δρομολογήθηκε η προβλεπόμενη επιχείρηση διάσωσης.

Υποσημείωση γ: Αξίζει να σημειωθεί ότι οι επιβάτες που κατηγορήσαν τους 9 συνεπιβάτες τους, είναι από τη Συρία και το Πακιστάν, ενώ οι κατηγορούμενοι είναι όλοι από την Αίγυπτο.

Υποσημείωση δ: Πολλοί από τους επιζώντες/επιζώσες, στις συνεντεύξεις που έδωσαν, κατονόμασαν τα άτομα που πλήρωσαν για να κάνουν το ταξίδι (δηλαδή τους ανθρώπους που αποκόμισαν κέρδος) επιβεβαιώνοντας παράλληλα ότι κανένας από αυτούς δεν επέβαινε στο πλοίο. Στο Πακιστάν, 14 άτομα που ενδεχομένως συμμετείχαν στην οργάνωση του ταξιδιού συνελήφθησαν λίγο μετά το ναυάγιο. Στην Αίγυπτο, ο εισαγγελέας απήγγειλε κατηγορίες σε 37 άτομα (κυρίως από τη Λιβύη) για εγκληματική οργάνωση στην ίδια υπόθεση. Βρείτε περισσότερες πληροφορίες από την δημοσιογραφική έρευνα σχετική με αυτή την υπόθεση:

<https://www.lighthousereports.com/investigation/smuggler-warlord-eu-ally/>

Υποσημείωση ε: Οι επιζώντες/επιζώσες, εκπροσωπούνται από το Δίκτυο για τα Δικαιώματα των Προσφύγων και των Μεταναστών, την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ), το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ), την Πρωτοβουλία Δικηγόρων και Νομικών για το ναυάγιο της Πύλου και την Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο-Refugee Support Aegean (RSA). Οι ίδιοι καταγγέλλουν μια σειρά παραβιάσεων των υποχρεώσεων των ελληνικών

αρχών να προστατεύσουν τις ζωές των επιβαινόντων και απαιτούν την αποτελεσματική διερεύνηση των συνθηκών του φονικότερου ναυαγίου που συνέβη στη Μεσόγειο τα τελευταία χρόνια.

Υποσημείωση στ: Σε ναυάγιο ανοιχτά του Φαρμακονησίου στις 20 Ιανουαρίου 2014, σκάφος του Ελληνικού Λιμενικού Σώματος προκάλεσε το θάνατο έντεκα γυναικών και παιδιών όταν ρυμούλκησε

επικίνδυνα τη βάρκα που μετέφερε 28 άτομα από το Αφγανιστάν και τη Συρία , σε μια επιχείρηση παράνομης επαναπροώθησης (pushback), όπως την περιγράφουν οι επιζώντες.

- (1) <https://counter-investigations.org/investigation/the-pylos-shipwreck>
- (2) <https://www.bbc.com/news/world-europe-66154654>,
<https://www.zeit.de/2023/31/seenotrettung-gefluechtete-mittelmeer-griechenland/seite-3>
- (3) https://justice4pylos.org/2023/09/40-survivors-of-the-pylos-shipwreck-file-a-criminal-complaint-before-the-naval-court-of-piraeus-14-9-2023/?fbclid=IwAR24oftPPlpN9WuceSwoKIFkJMT_cfLMETO1dKi_62EihGSd3iibZGCvJHM
- (4) <https://aegean.forensic-architecture.org>;
<https://legalcentresvos.org/2021/02/01/crimesagainsthumanityintheaegean/>.
- (5) <https://www.refworld.org/cases,ECHR,62de68304.html>
- (6) <https://legalcentresvos.org/2021/12/22/european-court-of-human-rights-to-examine-two-cases-filed-against-greece-concerning-illegal-collective-expulsions/>
- (7) https://www.borderline-europe.de/sites/default/files/readingtips/criminalisation_of_migrants-study_by_borderline_europe_en.pdf